

פתיח התורה

הרב שלמה לוונשטיין שליט"א

לקט פירושים מתוך שיעור פרשת שבוע
בביהכ"ס "דברי שיר" רח' זכריה 4 ב"ב יום חמישי בשעה 22:00

גליון מספר 70

ויחי תשס"ט

אלוקים גם את זרעך" שהם צדיקים, מזה אני רואה את פנימיותך שאתה צדיק וירא שמים בסתר כבגלוי. מסופר על חסיד ויז'ניץ שהכניס את בנו לגמנסיה. כשהגיע אל האדמו"ר אמר לו שאם אינו מוציא את בנו מיד מן הגמנסיה ומחזירם לחינוך הישן, אינו יכול להסתופף בצילו של האדמו"ר. אותו חסיד לא רצה לשמוע והעדיף לעזוב את החצר וללכת אל אחיו של האדמו"ר, ה"טל חיים", שהיה אדמו"ר בעיר אנטניה. כשהגיע לשם, רצה הגבאי ורצו החסידים למנוע ממנו את הכניסה אל האדמו"ר. אבל האדמו"ר ציוה להתיחס אליו בכבוד. כך היה בשבת וכך בסעודות השבת, ובמוצאי שבת כשבא להפרד הפציר בו האדמו"ר שישאר עד למחרת, כדי שיוכלו לטייל ביחד. כבוד זה היה שמור לנסיכים בלבד. למחרת, כשיצאו לטייל, סיפר האדמו"ר לאותו חסיד שכשהיה ילד, היו לומדים אצל המלמד בבית וכמעט לא ראו את אור השמש. לא היו להם הפסקות, ומי מדבר על תנאים של איורור, מזגנים וכו'. שמחה היתה בליבם של התלמידים הקטנים כשסוף סוף הגיע האביב ואשתו של המלמד גרשה אותם כדי שתוכל לנקות את הבית לפסח. אז יצאו אל החצר והמלמד ניסה ללמד גם שם, ללא הועיל. לבסוף אמר להם, אם תלמידי חכמים כבר לא יצא מכם, לכל הפחות אלמד אתכם מילי דעלמא, כדי שתהיו בני אדם. ואז הסביר להם המלמד על עץ פלוני שהוא עץ תפוחים, והשני זהו עץ חרובים ורואים זאת לפי הגזע וכן הלאה. אומר האדמו"ר בסוף השיעור לא ידענו מילה ממה שסיפר לנו המלמד. לא ידענו אם זה עץ תפוזים או אולי בכלל עץ בנות... אבל חודשיים אח"כ כולנו ידענו בדיוק כל עץ מהו, מפני שכבר צמחו הפירות... אמר החסיד, הבנתי רבי. מיד אעביר את בני לחינוך הישן.

"יששכר חמור גרם" (מט יד)

מפרש בספר "תולדות חיים" דלכאורה יששכר הוא הרי הת"ח, אסור לו ליטול שכר בעד לימוד התורה כמו שאומרת הגמרא במסכת נדרים דף לו עמ' א' מה אני

"ויקרבו ימי ישראל למות ויקרא לבנו ליוסף ויאמר לו אם נא מצאתי חן בעיניך אל נא תקברני במצרים ושכבתי עם אבותי ונשאתני ממצרים וקברתני בקבורתם" (מז כט)

שואל ה"פה קדוש" מדוע מצא לנכון יעקב אבינו להשביע דוק את יוסף שיקבור אותו במערת המכפלה ומדוע לא השביע את שאר בניו? וכידוע, רש"י כבר עונה על שאלה זו בד"ה "ויקרא לבנו ליוסף" פירש, למי שהיה יכולת בידו לעשות.

אך ה"פה קדוש" מוסיף. כשנפטר אדם, באים בניו וחושבים היכן לקבור את אבא. הנטיה הראשונה היא, והרבה פעמים כך באמת עושים, לקבור אותו ליד אמא. וממילא לכל האחים לא היתה הווה אמינא שיקברו את יעקב במקום אחר, שהרי אבא נפטר וצריכים לקבור אותו ליד אמא, במערת המכפלה. אבל יוסף, אמא שלו רחל קבורה בבית לחם, כאן חשש יעקב שיאמר יוסף, אכן, נקבור את אבא ליד אמא בבית לחם, ולכן השביע דוקא אותו, וגם התנצל בפניו על כך שלא הביא את רחל לקבורה בארץ ישראל.

"ויאמר ישראל אל יוסף ראה פניך לא פללתי והנה הראה אותי אלוקים גם את זרעך" (מח יא)

ויש לדייק, מדוע אומר הפסוק ראה פניך ולכאורה היה צריך לומר לראותך לא פללתי?

ומתרץ ה"תולדות חיים" הרב חיים מאיר בריון זצ"ל, שיעקב אבינו חשש אולי במשך הזמן הארוך שיוסף נמצא במצרים התקלקל בהשקפתו ובמעשיו בסתר. ומה שמראה את עצמו כאילו הוא צדיק אין זה אלא לפנים בשביל אביו ואחיו. כי יודע יוסף שאם לא יראה צדיק לא יחשיבו אותו לכלום.

אולם ידוע שיש אבן בוחן אם האדם תוכו כבדו, ואבן בוחן זו היא בניו ובנותיו. שאם הוא מגדל את בניו בדרך התורה והיראה הרי זה סימן מובהק שגם בפנימיותו הוא ירא את ה', ולכן אמר יעקב ליוסף "ראה פניך" להסתכל בפנימיות שלך "לא פללתי" כי האדם יראה רק לעיניים, אבל עכשיו ש"הראה לי

והולך אחר תענוגות הוא אינו יכול ללמוד תורה בתמידות, כי תענוגי והבלי העולם הזה מבטלים אותו מלימוד התורה, לכן נותנים עליו עול מלכות ועול דרך ארץ.

וזה מה שאמר יעקב אבינו ע"ה עד מתי יהיה יששכר חמור גרם בתורה? כל זמן שרובץ בין המשפטיים – שישן בבית המדרש ולא ילך אחר התענוגות. ואז יהיה כל המשא שישא עליו עול תורה בלבד. אבל אם "וירא מנוחה כי טוב", כלומר שיראה שיהיה לו מנוחה בעולם הזה, "והארץ כי נעמה" ילך אחרי תענוגות בעולם הזה, אז "ויט שכמו לסבול" עול דרך ארץ "ויהי למס עובד" יצטרך לתת מס למלך מפני שפרק ממנו עול תורה.

"ויספדו שם מספד גדול וכבד מאד" (נ י)

כתוב בגמרא במסכת סוטה: תנא, אפילו סוסים אפילו חמורים. ומסביר המהרש"א איך יתכן שהסוסים יתאבלו, ופירש, שהכוונה שהלבישו עליהם בדים שחורים ונראה כאילו שהם מתאבלים.

בספר "ליקוטי בשמים" פירש שכוונת הגמרא להגיד לנו שלא רק בני יעקב עשו מספד גדול וכבד, אלא שגם המצרים שעלו עם יוסף גם הם ספדו לו מספד גדול וכבד. והואיל והמצרים נקראים סוסים וחמורים כמו שכתוב (יחזקאל פרק כ"ג פס' כ') "בשר חמורים בשרם" וגו', לכן אמרה הגמרא שאפילו סוסים וחמורים התאבלו על יעקב אבינו.

"וימות יוסף בן מאה ועשר שנים" (נ כו)

ולכאורה כבר כתוב קודם ויחי יוסף מאה ועשר שנים? כותב הגר"ח קנייבסקי בספרו "טעמא דקרא" שזה בא לומר שיוסף חי מאה ועשר שנים מיום ליום כמו שכתוב במסכת סוטה שהקב"ה ממלא שנותיהם של צדיקים מיום ליום.

והנה יוסף נולד בכ"א תשרי כמו שכתוב במדרש תדשא: וכ"א תשרי הוא הושענא רבא, וא"כ גם נפטר בהושענא רבה, וזה רמוז מאה ועשר סופי תיבות ה"ר רמז להושענא רבא.

בחינם אף אתם בחינם. אלא שמה שמותר ליטול שכר הוא שכר בטלה ממה שהתבטל בעשית צרכיו החומריים לפרנסתו (עיי' רמב"ם פרק א' מהלכות תלמוד תורה ושו"ע יו"ד סימן רמ"ו). זהו שנאמר "יששכר" – יש שכר – כלומר, מה שמותר ליטול שכר, "חמור גרם" צרכי החיים החומריים הם הגורמים.

"יששכר חמור גרם רובץ בין המשפטיים וירא מנוחה כי טוב ואת הארץ כי נעמה וגו'" (מט יד)

ובמדרש, יששכר חמור גרם, חמורו של זבולון גרם. מפרש ה"תולדות חיים" עפ"י דברי החתם סופר זצ"ל שפירש את המשנה בסוף עוקצין: אמר רבי יהושע בן לוי עתיד הקב"ה להנחיל לכל צדיק וצדיק ש"י עולמות וכו'. הכוונה דבאמת מגיע לכל תלמיד חכם כתי"ר עולמות כמנין 613 מצוות דאורייתא ו- 7 מצוות דרבנן שקיים. אלא שחצי נותנים לזבולון שהחזיק את הת"ח כדי שיוכל לעסוק בתורה. וע"כ מקבל כל צדיק וצדיק רק ש"י עולמות שהן חצי ממנין כתי"ר. וזה מה שאומרת המשנה עתיד הקב"ה להנחיל לכל צדיק וצדיק גם יששכר וגם זבולון ש"י עולמות לכל אחד. עכ"ד החתם סופר. וזו כוונת המדרש יששכר – אותיות שכר ש"י – כלומר, מה ששכרו של יששכר הוא רק ש"י עולמות ולא כתי"ר – חמורו של זבולון גרם, הצרכים החומריים הניתנים לו מזבולון הם הגורמים לזה. כי גם זבולון נוטל את חלקו - ש"י עולמות.

"וירא מנוחה כי טוב ואת הארץ כי נעמה ויט שכמו לסבול ויהי למס עובד" (מט טו)

הקושיה הידועה, שאם ראה שהמנוחה טובה והארץ נעימה, מדוע החליט לסבול?

ומתוך ה"פה קדוש" על פי מאמר חז"ל המקבל עליו עול תורה פורקין ממנו עול מלכות ועול דרך ארץ וכל הפורק ממנו עול תורה, נותנים עליו וכו'. פירושו של דבר שמי שמקבל עליו עול תורה ואינו הולך אחר תענוגות העולם הזה, ויושב תמיד בבית המדרש ולומד, לו קל לקבל עליו עול תורה, וממילא מעבירים ממנו עול מלכות ועול דרך ארץ. אבל מי שפורק ממנו עול תורה

